

Møre og Romsdal fylkeskommune
post@mrfylke.no

Oslo, 22.12.2021

Saknr: 3867
Deres referanse: 2021/6712
Ansvarlig advokat: Tine Larsen

KLAGE PÅ TILLATELSE TIL NY AKVAKULTURLOKALITET FOR TORSK

Undertegnede bistår Norges Naturvernforbund i sak om tillatelse til ny akvakulturlokalitet for torsk på 45106 Alida i Volda kommune.

Med dette påklages fylkeskommunens vedtak av 25. november 2021. Vedtaket er mottatt av klager i Altinn 1. desember 2021, og klagefristen er 22. desember 2021.

Fylkeskommunen har gitt Sunnmøre Torsk AS tillatelse til å etablere akvakulturanlegg for torsk i Voldsfjorden. Fylkeskommunens vedtak går på tvers av Fiskeridirektoratets anbefalinger, som er basert på Havforskningsinstituttets vitenskapelige vurderinger av risikoen for villtorsk som følge av torskeoppdrett.

Som det også fremgår av statsforvalterens vedtak etter forurensningsloven, foreligger det heller ikke tilstrekkelig kunnskap om torskeoppdrettsanleggets konsekvenser for annet naturmangfold, og det er holdepunkter for at det er koraller og andre naturverdier på stedet som også kan bli skadelidende.

Gitt risikoen for alvorlige og irreversible konsekvenser anlegget kan få for vill kysttorsk og andre naturverdier, mener klager at saken ikke er tilstrekkelig utredet, kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt og føre var-prinsippet skulle vært tillagt større vekt.

1. Mangelfull konsekvensutredning

Akvakulturtiltak krever konsekvensutredning dersom tiltaket får vesentlige virkninger for miljø eller samfunn, jf. konsekvensutredningsforskriften (KU-forskriften) § 8 første ledd bokstav b, jf. forskriftens vedlegg II bokstav f.

I vurderingen av om tiltaket kan få slike vesentlige virkninger, skal det i henhold til KU-forskriften § 10 ses hen til egenskaper ved tiltaket, og tiltakets lokalisering og påvirkning på omgivelsene. I tillegg skal det i nødvendig grad sees hen til virkningenes intensitet og kompleksitet, sannsynlighet for at virkningene inntreffer og når de inntreffer, varighet, hyppighet og mulighet for å reversere eller begrense dem, samt samlede virkninger av forslaget til tiltak og andre eksisterende, godkjente eller planlagte planer eller tiltak, jf. KU-forskriften § 10 fjerde ledd.

Havforskningsinstituttet (HI) oppsummerer i sin rapport «*Kunnskapsgrunnlag for mulig påvirkning fra oppdrettstorsk og levendelagret torsk på villtorsk*» av 26. mai 2021 at bestandene av kysttorsk er truet. Inntil bedre kunnskap foreligger, anbefales at beite- og oppvekstområder i nærheten av gytefelt i indre fjorder med høy grad av retensjon, lokal bunnslåing av larver og sårbare bestander gis beskyttelse.

HI påpeker også at kunnskapen om effekten av genetiske interaksjoner mellom domestisert oppdrettstorsk og villtorsk i stor grad mangler, men at det er mye kunnskap om negative effekter av rømt oppdrettslaks. Risikoprofilen for torsk antas å være høyere.

HI påpeker videre at rømt torsk kan spre sykdommer til villfisk. Videre kan rømt torsk påvirke økosystemene, for eksempel konkurrere om beiteområder eller predasjon. I tillegg kan torskeoppdrettsanlegg føre til endringer i vandringsmønster, adferd, fysiologi og reproduksjon hos vill torsk som igjen kan påvirke overlevelse, vekst og rekruttering. Enkelte av disse faktorene har også paralleller til effekter av lakseoppdrett på vill torsk.

Rømt oppdrettstorsk kan således føre til irreversible endringer i en sårbar kysttorskbestand. Rømming fra oppdrettsanlegg er sannsynlig. Erfaringene fra lakseoppdrett er nedslående, med 44 500 rapporterte rømte laks i 2020, ifølge Barentswatch.

Fylkeskommunen skriver selv i vedtaket at *«Det er fleire vitenskapelige studiar som viser at rømt oppdrettstorsk kan bevege seg over større avstandar, fleire titals kilometer. Rømt oppdrettstorsk kan konkurrere med villtorsk for mat, og det er risiko for at dei skal søkje til gytefelt og delta i gyting med vill torsk.»*

Fylkeskommunen påpeker også at *«Vi er einig med Fiskeridirektoratet region Midt i at forskninga ikkje er eintydig og at det er risiko for at eit oppdrettsanlegg kan påverke vandringsmønsteret til vill gytefisk.»*

Videre erkjenner fylkeskommunen at *«genetisk påverknad vil vere ei irreversibel endring i bestandar av vill torsk, og det ligg ikkje føre vitenskapelig dokumentasjon på kor stor risikoen er eller kor stor sannsynet er for påverknad frå anlegg med oppdrettstorsk.»*

De potensielle og langt på vei irreversible miljøvirkningene for villfisk som her er påpekt må sies å være vesentlige, slik at KU-plikt inntre i henhold til KU-forskriften § 8, jf. § 10.

I søknad fra Sunnmøre Torsk AS datert 13. mars 2021 har imidlertid søker selv vurdert at det ikke foreligger slike forhold som tilsier at det er nødvendig med konsekvensutredning.

Fylkeskommunen har heller ikke fulgt opp med å kreve fullverdig konsekvensutredning etter KU-forskriften, men krevd supplerende utredninger for skredfare og påvirkning på villtorsk.

I brev av 15. juni 2020 har Gadus, Sunnmøre Torsk AS sitt eget morselskap, gjort vurderinger av risiko for påvirkning av vill torsk. Brevet bærer ikke preg av faglig utredning, men selskapets egne meninger med noen henvisninger til eldre kilder. Tiltakshavers utredning av konsekvensene for villtorsk oppfyller ikke kravene i KU-forskriften kapittel 5 til innholdet i konsekvensutredninger.

Videre bemerkes at det i statsforvalterens utslippstillatelse av 15. september 2021 også er påpekt at det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger anlegget vil ha for det omkringliggende naturmiljøet (vedtaket side 10). Statsforvalteren har derfor satt krav om undersøkelser av havbunnen med bruk av Remotely Operated Vehicle.

Statsforvalteren viser videre til at det er grunn til å tro at det er forekomster av verdifulle koraller og andre viktige naturverdier i området ved Alida som også kan bli skadelidende av oppdrett, jf. korall-saken ved Husvågøy i Kinn kommune. Eventuelle forekomster av koraller og andre naturverdier - og tiltakets eventuelle skadepotensial for disse - er ikke blitt kartlagt i en konsekvensutredning. Alle potensielle miljøkonsekvenser er således ikke tilstrekkelig utredet og klarlagt før fylkeskommunen fattet sin beslutning. En konsekvensutredning skal bidra til å avklare slike forhold før tillatelse gis.

De potensielle konsekvensene som her påpekes av statsforvalteren – i tillegg til farene for negative konsekvenser for villtorsk – innebærer at tiltaket må konsekvensutredes før det kan fattes vedtak. Det er en saksbehandlingsfeil at det ikke er gjennomført en fullverdig konsekvensutredning av tiltaket i henhold til KU-forskriften.

2. Mangelfullt kunnskapsgrunnlag etter naturmangfoldloven

Beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap, jf. naturmangfoldloven § 8.

Konsekvensutredninger er et særskilt virkemiddel for å frembringe et kunnskapsgrunnlag som oppfyller kravene i § 8, og mangelfull konsekvensutredning kan dermed også ha den konsekvens at heller ikke kunnskapsgrunnlaget etter naturmangfoldloven § 8 er tilstrekkelig. Men også for det tilfellet at forvaltningen finner at tiltaket ikke er KU-pliktig, kreves et visst kunnskapsgrunnlag etter § 8 som ikke er oppfylt her.

I kravet «vitenskapelig» ligger at kunnskapen må være objektiv, fremskaffet ved vitenskapelige metoder og etterprøvable. Som påpekt ovenfor fremstår ikke Gadus sine egne vurderinger og synspunkter som objektiv, vitenskapelig kunnskap.

Som påpekt av Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet og statsforvalteren, er det i denne saken mangler i kunnskapsgrunnlaget om viktige naturverdier som potensielt kan få negative konsekvenser av oppdrettsanlegget. Jo større og mer alvorlige konsekvensene kan bli, desto større vil kunnskapskravet være.

Klager mener at kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 ikke er oppfylt i saken.

3. Tiltaket er i strid med føre-var-prinsippet

Føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 setter også krav til saksbehandlingen, og virker sammen med kravet til kunnskapsgrunnlaget i § 8 og reglene om konsekvensutredninger: Miljøvirkninger må utredes, og eventuell usikkerhet om mulige virkninger må identifiseres og beskrives.

Mangel på tilstrekkelig sikker kunnskap kan gjøre at man i beslutningssituasjonen bagatelliserer mulige ulemper, og prinsippet trer således inn når det er betydelig usikkerhet om miljøvirkningene av en beslutning. Det tar derfor sikte på nettopp slike situasjoner som her, hvor kunnskapsgrunnlaget om virkninger for viktige naturverdier ikke er så godt som § 8 legger opp til. Fordi kunnskapen om økologiske tilstander og sammenhenger i naturen ofte er begrenset, vil situasjoner hvor føre-var-prinsippet i § 9 må tillegges vekt foreligge rett som det er. Når det heller ikke er utarbeidet fullverdig konsekvensutredning i en sak med potensielt alvorlige miljøvirkninger, bør prinsippet få avgjørende betydning.

Når usikkerheten er stor sett i lys av de mulige konsekvenser, kan det også tilsi at søknaden *må* avslås, jf. Inge Lorange Backer, Naturmangfoldloven Kommentartutgave, Universitetsforlaget, 2010 s. 112, Juridika.

Klager anfører at fylkeskommunen i sitt vedtak ikke har tillagt føre-var-prinsippet tilstrekkelig vekt i lys av den betydelige usikkerheten som foreligger hva gjelder miljøkonsekvenser av torskeoppdrett i Voldsfjorden.

Det legges også til her at Gadus er i gang med et anlegg for torskeoppdrett i Bremanger, og har fått en konsesjon i Vanylven. Faren for irreversible skader på villtorskbestanden vil også øke som følge av at antall anlegg med oppdrettstorsk øker. Gitt det usikre kunnskapsgrunnlaget, bør det nå høstes erfaringer før det er aktuelt å vurdere å innvilge ytterligere tillatelser. Det bemerkes også at Havforskningsinstituttet planlegger en helhetlig risikovurdering av miljøeffekter av torskeoppdrett i 2022 for å kunne gi mer presise risikoråd til forvaltningen.

4. Oppsummering

Torskeoppdrett i Voldsfjorden har potensielt vesentlige virkninger på både villtorsk, koraller og andre naturverdier i området, og er dermed et KU-pliktig tiltak. Det er en saksbehandlingsfeil når saken ikke er konsekvensutredet i henhold til KU-forskriften.

Videre finner Naturvernforbundet at kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 ikke er oppfylt, og at føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 ikke er tillagt tilstrekkelig vekt sett i lys av den mangelfulle kunnskapen om potensielt alvorlige konsekvenser for naturmangfoldet. Dette er også saksbehandlingsfeil.

Saksbehandlingsfeilene om manglende konsekvensutredning og feil bruk av naturmangfoldlovens prinsipper er feil som kan ha virket inn på vedtakets innhold og dermed leder til ugyldighet.

Naturvernforbundet mener vedtaket om akvakultur for torsk på Alida på dette grunnlaget må omgjøres til avslag.

Vennlig hilsen

Dæhlin Sand Advokatfirma AS

Tine Larsen

Advokat